

Olympiáda ľudských práv
XVIII. ročník, školský rok 2015/2016

Krajské kolo

Kategória: Stredné školy

Test – riešenia

Kedves Versenyzők,

a teszt 20 feladatot tartalmaz, a megoldásra összesen 45 perc áll rendelkezésükre.

Minden feladatnak egy helyes megoldása van. A helyes megoldás 3 pontot ér. Összesen 60 pontot szerezhetnek.

A szöveget figyelmesen olvassátok el, válaszaitokat jelöljétek be a válaszadó lap megfelelő mezőjébe! Amennyiben nem ismeritek a helyes választ, keressétek a leglogikusabb megoldást. Ha tévesen jelöltétek a választ, az első jelölést egyértelműen húzzátok át (X) és jelöljétek meg az új megoldást.

Nem az számít, hogy megjegyeztétek-e pontosan a dokumentumok szövegeit és eseményeket, hanem az, hogy miképpen gondolkodtok, és érdeklődtök-e a világ történései iránt.

A tesztben használt rövidítések:

EÚ – Európai Unió

SzK – Szlovák Köztársaság

1. feladat

A közelmúltban hunyt el a kiemelkedő szlovák közszerelő, a kommunizmus idején politikai fogoly, pap – százeziánus, a jótékonykodás és az emberi jogok támogatója, egy ember, aki az autentikus keresztény értékek érvényesítésére törekedett a mai modern világunkban. Az ő neve:

a) Jukl Vladimír.

b) Korec Chryzostom Ján.

c) Srholec Anton.

d) Cubínek Emanuel Jozef.

2. feladat

Tavaly két új emberjogi szervezet hozott létre a SzK Nemzeti Tanácsa, amelyek a lakosság két sebezhető társadalmi csoportjának jogaikhoz való hozzáférését hivatottak javítani. Ezekről a szervezetekről van szó:

a) a SzK Kisebbségekért Felelős Kormánybiztosa és a SzK Roma Közösségekért Felelős Kormánybiztosa.

b) az Állami Számvevőszék és a Közegészségügyi Ellenőrzés Hivatala.

c) a Gyermekjogi Biztos és a Fogyatékkal Élők Biztosa.

d) a Fogyasztóvédelmi Ombudsman és a Pedagógus Ombudsman.

3. feladat

Az EU állampolgárok az EU intézményeivel való viszonyban valamint az EU-s jogszabályok tagállamai általi implementációja során alkalmazott alapjogokat rögzítő alapidokumentum

a) az Emberi Dimenzióról Szóló Koppenhágai Dokumentum.

b) az Emberi Jogok És Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Egyezmény.

c) az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata.

d) az Európai Unió Alapjogi Chartája.

4. feladat

A Nemzetközi Emberjogi Kódex (*International Bill of Human Rights*) megnevezés az ENSZ három kulcsfontosságú emberjogi dokumentumát foglalja magába. Ezek a következők:

a) az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, a Népiirtás Büntetének Megelőzéséről és Megbüntetéséről Szóló Egyezmény, Menekültügyi Egyezmény.

b) az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, a Faji Megkülönböztetés Elleni Egyezmény, a Gyermek Jogairól Szóló Egyezmény.

c) az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, a Polgári És Politikai Jogokról Szóló Nemzetközi Egyezségokmány, a Gazdasági, Szociális És Kulturális Jogokról Szóló Nemzetközi Egyezségokmány.

d) az Európai Unió Alapjogi Chartája, az Emberi Jogok És Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Egyezmény, Európai Szociális Charta.

5. feladat

Tavaly emlékeztünk meg a Helsinki Nyilatkozat elfogadásának 40. évfordulójáról. 1975 augusztusában az akkori Európa összes országának államfője a nyilatkozat aláírásával köteleességet vállalt „az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásáért, beleértve a gondolat, a lelkiismeret, a vallás és a meggyőződés szabadságát“. A nyilatkozat elfogadásának hatására az akkori Csehszlovákiában polgári mozgalom jött létre, amely üldöztetés és megtorlás árán is nyilvánosan követelte az államtól emberjogi kötelezettségeinek végrehajtását. A polgári mozgalom neve:

a) The Plastic People of the Universe.

b) Mozgalom az igazságtalanul megvádoltak védelméért.

c) Szolidaritás.

d) Charta 77.

6. feladat

Az ENSZ Gyermek Jogairól Szóló Egyezményének legfőbb hozadéka, hogy

a) a gyermekeket az emberi jogok teljes jogú alanyainak ismeri el – a szülői gondoskodás passzív objektumaiból a saját életükről szabadon döntő aktív szubjektumokká váltak.

b) rögzíti a halálbüntetés gyermekeken való végrehajtásának abszolút tilalmát háború idején.

c) a nagykorúság egységes határaként a 18. életév betöltését állapítja meg.

d) az eddigi legtöbb állam (194) által ratifikált egyezmény a világon.

7. feladat

A polgárok alapvető jogainak és szabadságjogainak védelmének egyik legfőbb biztosítéka Szlovákiában:

a) a SzK Állami Számvevőszéke.

b) a bírói hatalom.

c) a SzK Kormányának Emberi Jogokért, Nemzeti Kisebbségekért és Nemi Egyenlőségért Felelős Tanácsa.

d) a Jogvédő Központ.

8. feladat

2016 márciusában parlamenti választások lesznek Szlovákiában. Ezen a választáson való részvétel törvény által meghatározott korhatára:

a) 18. életév betöltése a választások napján a választójog esetében és a választhatóság joga esetében egyaránt.

b) 18. életév betöltése a választások napján a választójog esetében és a 21. életév betöltése a választhatóság joga esetében.

c) 21. életév betöltése a választások napján a választójog esetében és a 18. életév betöltése a választhatóság joga esetében.

d) 21. életév betöltése a választások napján a választójog esetében és a választhatóság joga esetében egyaránt.

9. feladat

Melyik mondat fejezi ki leginkább az emberi jogok lényegét, értelmét és jelentőségét?

a) Az emberi jogok az állam által adott kiváltságok a rendes élet bebiztosítására minden olyan ember számára, aki rászolgál.

b) Az emberi jogok olyan kiváltságok, amelyeket az ember a szabad politikai és piaci versenyben harcol ki a többi emberrel.

c) Az emberi jogok természetes és elidegeníthetetlen jogok, amelyek minden embert megilletnek, és amelyek bebiztosításával az állam polgárai számára a méltóságteljes élet keretét határozza meg a szabadság, egyenlőség, szolidaritás és igazságosság elvei alapján.

d) Az emberi jogok olyan jogok, amelyek akkor illetik meg az embert, hogyha minden az állammal és a családdal szembeni törvényes kötelességének eleget tett.

10. feladat

A nemzetközi emberjogi egyezmények és a SzK jogszabályai szerint a kínzás és a könyörtelen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés:

a) kizárólag a különösen súlyos bűncselekmények kivizsgálásánál engedélyezett, a Büntetőtörvénykönyv által előírt feltételek betartása mellett.

b) minden körülmények között tilos, béke és háború idején egyaránt.

c) kizárólag háború esetén engedélyezett, fontos tudósítások megszerzése céljából.

d) a felügyelő ügyész beleegyezésével megengedett, amennyiben a gyanúsított személy a nyomozáskor durván, tiszteletlenül és erőszakosan viselkedik a nyomozást végző szervekkel.

11. feladat

Az emberi jogok elévülhetetlenségének elve:

a) a nyomozó vagy az ügyész kötelességét jelenti, hogy a kihallgatott személlyel ismertesse jogait.

b) azt az elvet jelenti, miszerint az emberi jogok nem szűnnek meg annak okán, hogy bizonyos határidőn belül nem voltak érvényesítve vagy kihasználva.

c) egy törvényi rendelkezés arról, hogy az emberiség ellen elkövetett bűncselekmények esetében nem létezik elévülési idő.

d) azt az elvet jelöli, hogy senkit sem szabad megfosztani emberi jogaitól egy magasabb hatalom döntése által.

12. feladat

A szabad választások elve azt jelenti, hogy:

a) minden választó szavazata azonos értékű.

b) a SkK összes választási körzetének választási helyiségeihez akadálymentes hozzáférés van biztosítva a fogyatékkal élő emberek számára.

c) lehetőség van különböző párt és jelölt közül választani és biztosított a pártokról és jelöltekről szóló információk terjesztése és fogadása a választási kampány idején.

d) minden személynek lehetősége van választani, kivéve a személyi szabadságtól bírói végzés által megfosztott személyeket.

13. feladat

A szólás szabadságát, az információk szabad felkutatásához és terjesztéséhez való jogot törvény által korlátozni lehet

a) a köztisztviselők becsületének és méltóságának védelmében.

b) olyan intézkedésekkel, amelyek a demokratikus társadalomban mások jogainak és szabadságainak, az állambiztonságnak, közrendnek, közegészségnek és erkölcsnek védelme érdekében feltétlenül szükségesek.

c) mások hitének, vallásának vagy vallási meggyőződésének védelmében.

d) az állami jelképek, mint például a címer, a lobogó, a himnusz sérthetlenségének védelmében.

14. feladat

A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogait rögzítő legátfogóbb nemzetközi dokumentum megnevezése:

a) Az ENSZ Nemzeti Vagy Etnikai, Vallási És Nyelvi Kisebbségekhez Tartozó Személyek Jogairól Szóló Nyilatkozata (1992).

b) a Regionális Vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (1992).

c) az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről Szóló Keretegyezménye (1995).

d) az EBESZ Nemzeti Kisebbségi Főbiztosának Hágai Ajánlásai (1999).

15. feladat

A SzK-ban mindenkinek joga egyedül vagy másokkal együtt közügyekben vagy más társadalmi érdekekben az állami szervekhez és a területi önkormányzati szervekhez fordulni kérvénnyel, javaslattal és panasszal. Petícióval nem lehet:

a) az alkotmány vagy a törvények módosítását javasolni.

b) az alapvető jogok és szabadságjogok megsértésére felszólítani, és beavatkozni a bíróságok függetlenségébe.

c) beavatkozni a legmagasabb alkotmányos szereplők méltóságába.

d) kétségbe vonni a demokratikus többség érdekeit és véleményét.

16. feladat

Az *antidiszkriminációs törvény* néven használatos törvény teljes megnevezése:

a) a férfiak és nők, gyermekek és szülők, fiatalok és idősek, kisebbség és többség közötti egyenlőségről szóló törvény.

b) a minden polgár törvény előtti egyenlőségéről szóló törvény.

c) az egyes területeken való egyenlő bánásmódról és a megkülönböztetéstől való védelemről valamint némely törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény.

d) a fajgyűlölet, az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és az intolerancia egyéb formáinak megelőzéséről és kiküszöböléséről szóló törvény.

17. feladat

2015 februárjában a SzK Kormánya jóváhagyta az első átfogó, közpolitikának szóló programdokumentumot az emberi jogok védelméről. A dokumentum címe

a) a SzK az Emberi Jogok Védelméről és Támogatásáról szóló Stratégiája.

b) Nemzeti Cselekvési Terv a Diszkrimináció Megelőzéséről és Kiküszöböléséről.

c) Nemzeti Emberi Jogok és Szabadságok Átültetéséről szóló Stratégia.

d) a SzK Emberi Jogi Oktatásról szóló Terve.

18. feladat

A Menekültjogi Egyezmény szerint menekültnek minősül az a személy,

a) aki bűncselekményt követett el és más országba menekül a büntetés elől.

b) akit hazájában megfosztottak állampolgárságától bármilyen oknál fogva és kiutasították az állampolgársága szerinti országból.

c) aki az állampolgársága szerinti országban lévő kedvezőtlen gazdasági és szociális helyzet miatt illegálisan keres munkát külföldön.

d) aki faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása vagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik.

19. feladat

Jelöljétek meg, hogy melyik intézkedést *nem tartjátok* közvetlen vagy közvetett diszkriminációnak:

a) a munkáltató nem veszi fel a munkakeresőt, mivel egyik beosztottjától értesül róla, hogy terhes. A felvétel elutasítását azzal indokolja, hogy a kérvényező nem felelt meg a szakmai kritériumoknak.

b) a munkáltató nem veszi fel a Latin Amerikáért felelős külföldi kereskedelmi képviselő posztra azt a kérvényezőt, aki nem beszél sem spanyolul sem portugálul. A kérvényező azzal védekezik, hogy angol nyelvtudásával bárhol tökéletesen megérteti magát.

c) az étterem üzemeltetője kiutasítja a teremből azt a roma személyt, aki átlagos vendégként viselkedik és semmivel sem kelti fel mások figyelmét. A kiutasítást azzal indokolja, hogy az étteremben zártkörű rendezvény zajlik, ez azonban nincs sehol sem feltüntetve.

d) az egészségügyi biztosító bejárata nincs akadálymentesítve, továbbá nem állnak rendelkezésre információs anyagok a gyengénlátók számára. Indoklásul a szükséges eszközök hiányát hozzák fel.

20. feladat

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának első cikkelye így szól:

a) Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozzák meg politikai rendszerüket és szabadon biztosítják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésüket.

b) Minden emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van. Az emberek, ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell, hogy viseltessenek.

c) Minden ember testvére embertársának.

d) Ezeket az igazságokat természetesnek tekintjük: Minden ember egyenrangúnak teremtett; a Teremtő bizonyos elidegeníthetetlen jogokkal ajándékozta meg az embert, amelyek közé az élet, a szabadság és a boldogság építése tartozik.

Források:

a SzK Alkotmánya, antidiszkriminációs törvény, szakmai emberjogi publikációk

Nemzetközi emberjogi egyezmények

Napi sajtó, internet, média

Autor: PhDr. Petőcz Kálmán

Recenzentka: PhDr. Dagmar Horná, PhD

Prekladateľka: Mgr. Hodossy Katalin

Redakčná úprava: PhDr. Dagmar Horná, PhD

Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2016